

TIJ VAN DE TOEKOMST

Tij van de toekomst 2040 Actualisatie strategische visie

Fasedocument: De oogst uit de participatie
Maart 2024

1

Inleiding

In december 2023 stelde het college het Plan van Aanpak vast om te komen tot actualisering van de strategische visie. In de afgelopen periode (fase 2) hebben we via een participatieve aanpak informatie opgehaald. In dit fasedocument gaan we in op de opbrengst: De oogst uit de participatie op de thema's Wonen & Leven, Werken & Verblijven en Bestuur & Lokale democratie. Deze oogst leidt tot overzicht en inzicht in de te actualiseren onderdelen.

Met interne vakspecialisten vanuit de verschillende beleidsdisciplines organiseerden we werksessies. Vervolgens vonden twee participatiebijeenkomsten plaats in het Tonnenmagazijn in Brouwershaven. De eerste bijeenkomst was met een afvaardiging vanuit de Stads-, Dorps- en Wijkraden (SDW-raden). De tweede bijeenkomst was met de lokale klankbordgroep: vertegenwoordigers van (maatschappelijke) organisaties op het eiland.

Dit fasedocument 'De oogst uit de participatie' is een verzameling van de input die we hebben opgehaald. In dit document is dat in verhalende vorm zo feitelijk mogelijk weergegeven. Het gaat dus niet om een geanalyseerde weergave en er zijn dan ook nog geen keuzes aan verbonden voor de te actualiseren onderdelen. Dat komt in de volgende fase; De som der delen.

In hoofdstuk 2 gaan we in op de veranderende omstandigheden sinds 2011. Hoofdstuk 3 is een beschrijving van de oogst uit de werksessies met interne vakspecialisten. Hoofdstuk 4 beschrijft de oogst uit de participatiebijeenkomsten en tenslotte biedt hoofdstuk 5 inzicht in het vervolgtraject. In de bijlagen is op detailniveau terug te lezen wat is opgehaald. Bijlage 1 betreft een verslag van de interne werksessies en in bijlage 2 is een verslag opgenomen van wat is opgehaald bij de participatiebijeenkomsten.

2

Veranderende Omstandigheden

De strategische visie 'Tij van de Toekomst' kwam tot stand in 2010, te midden van een economisch zware periode. De huizenprijzen daalden als gevolg van de financiële crisis in 2008, waardoor hypotheekrentes onder water raakten, er minder werd gebouwd en huizen veel langer te koop stonden. De vergrijzing en ontgroening waren al merkbaar. Bovendien vertoonde onze gemeente een afname van het inwonertal. Dit maakte een verdere krimp in de toekomst niet ondenkbaar. Het kabinet Rutte I maakte plannen bekend om tot 2015 ruim €18 miljard te bezuinigen, waardoor ook onze gemeente uitgaven en investeringen moest beperken.

Deze factoren weerspiegelen de nadruk in 'Tij van de Toekomst' op Schouwen-Duiveland als vakantie-eiland en op een florerende watereconomie. Het koesteren, versterken en verduurzamen van toerisme en recreatie was een belangrijke randvoorwaarde voor het woon- en werkklimaat van onze inwoners.

De decentralisaties in het sociaal domein brachten sinds 2015 een grote toename van de taken van de gemeente met zich mee. De uitvoering van de nieuwe taken door de gemeenten ging gepaard met bezuinigingen en hoge verwachtingen. De zorgvraag is flink gestegen, inclusief de kosten. Ook het beroep op verzekerde zorg (Zvw en Wlz) loopt tegen de grenzen aan. Dat geeft extra druk op de kosten voor Wmo en Jeugdwet. Het Rijk compenseert de gemeenten hiervoor onvoldoende. Na 2015 volgden aanpassingen van de decentralisaties of nieuwe decentralisaties, zoals de wet Inburgering. Het is zoeken naar collectieve antwoorden op vragen over een zorgzame samenleving, de menselijke maat en de (kostbare) ondersteuning aan de meest kwetsbare groepen.

De grote opgaven en transities, die we vandaag de dag zien, zijn complex en de uitvoering blijft vaak achter. Bijvoorbeeld de huidige netcongestie belemmert de energietransitie en het verduurzamen van wonen. De grenzen van de draagkracht van onderliggende natuurlijke systemen (bodem, water, biodiversiteit) lijken ook op Schouwen-Duiveland bereikt. Dit vraagt om innovatie en nieuwe oplossingen. Oud beleid staat innovatie in de weg. Het ontbreekt niet aan nationale en provinciale plannen voor landbouw, natuur, biodiversiteit en klimaat. Van een voortvarende uitvoering is echter vanwege verschillende redenen nog geen sprake. Beleid en richtlijnen op het gebied van stikstof, energie en klimaat, water en bodem zijn steeds meer kaderstellend voor de beschikbare ontwikkelruimte.

Het inwonersaantal van Schouwen-Duiveland groeit licht de komende jaren. Tegelijkertijd zet de vergrijzing en ontgroening door. Er is behoefte aan meer en andere woningen maar de ontwikkeling daarvan blijft achter. De hoge huizenprijzen vormen vooral voor starters een hoge drempel. De krappe arbeidsmarkt in combinatie met ontgroening, vergrijzing en beperkte bouw, belemmeren de banengroei in de regio. Het succes van de toerisme- en recreatiesector geeft ook druk op wonen, verkeer en parkeren. Dat roept vragen op bij inwoners over de balans tussen kosten en baten van toerisme en recreatie.

De Stuurgroep Begrotingsruimte adviseerde in 2023 om in de komende kabinetsperiode zeker €17 miljard te bezuinigen. Die bezuinigingen hebben ook gevolgen voor de beschikbare middelen voor grote opgaven.

Ontwikkelingen volgen elkaar snel op, de complexiteit neemt toe en ook de verhoudingen in de wereld zijn aan grote veranderingen onderhevig (bv. verandering klimaat, corona-epidemie, de oorlog in Oekraïne). Uitspraken doen over de verwachtingen voor de toekomst, 5, 10 of 50 jaar en verder is dan ook lastiger dan ooit. Dit vraagt wendbaarheid en aanpassingsvermogen.

3

De oogst van de interne projectgroep

Vragenlijst

Om een beeld te krijgen van hoe onze vakspecialisten aankijken tegen de huidige strategische visie is een vragenlijst uitgezet. Dit gaf een eerste inzicht voor het Plan van Aanpak en de te actualiseren onderdelen van de visie. Het centraal stellen van de inwoner in combinatie met de decentralisaties in het sociaal domein vanaf 2015 geven aanleiding om het thema Wonen uit te breiden met Leven. Vanwege de druk die de complexe opgaven met zich meebrengen, is het thema Bestuur en Lokale Democratie toegevoegd. Complexe opgaven vragen om een gezamenlijke aanpak en inbedding van inwoners- en overheidsparticipatie in de lokale democratie.

Werksessies

In werksessies met interne vakspecialisten is vanuit een samenvatting van de thema's in de huidige strategische visie (2011) stilgestaan bij wat er gebeurde (sterkten en zwakten) en bij wat er op ons afkomt (kansen en bedreigingen). Dit leidde tot suggesties voor de actualisatie van de strategische visie in verhalende vorm. In algemene zin is het resultaat van de werksessies een behoefte aan meer balans tussen menselijker, groener en krachtiger (people, planet, profit). Deze balans komt ook tot uiting in de term brede welvaart. Hier wordt niet alleen economische welvaart mee bedoeld, maar juist ook welzijn en het behoud van de natuurlijke omgevingskwaliteiten. Het zoeken naar balans en het behouden van de sterke kwaliteiten van het eiland met alles wat er in de omgeving gebeurt, is een uitdaging op zich. De suggesties per thema zijn hieronder weergegeven. Voor een uitgebreidere weergave van de uitkomsten van de werksessies verwijzen we naar bijlage 1.

Wonen en Leven in 2040

Wij creëren met onze inwoners een optimale leefomgeving. We versterken de identiteit en leefbaarheid van de kernen. We hebben aandacht voor onveilige situaties en nemen daarin onze verantwoordelijkheid. De inwoners van Schouwen-Duiveland wonen naar tevredenheid in kwalitatief sterke en betaalbare woningen waarbij we een gastvrije gemeente zijn voor toeristen. We stimuleren en faciliteren de eigen kracht van onze inwoners en ondersteunen hen, om zo voor zichzelf en elkaar te zorgen. We geven vertrouwen aan onze inwoners voor het behouden en versterken van gemeenschapsgevoel en maatschappelijke voorzieningen. We garanderen zorg en ondersteuning voor de meest kwetsbare inwoners en organiseren deze thuis nabij.

Werken in 2040

De Schouwen-Duivelandse economie is in 2040 duurzaam, robuust en in balans en levert een bijdrage aan de brede welvaart op het eiland. Onze bedrijvigheid floreert. Schouwen-Duiveland heeft een sterk ondernemersklimaat. Het eiland is de thuisbasis voor een groot aantal ondernemers die profiteren van de kwaliteiten van het eiland om te wonen en te werken. Visserij blijft onderdeel van de identiteit van Schouwen-Duiveland. Onze landbouw is innovatief en verweven met andere functies. Onze landbouw is divers, robuust en volhoudbaar.

Vraag en aanbod van de arbeidsmarkt zijn in balans. Bedrijfsleven, zorg, onderwijs en overheden beschikken over voldoende menskracht, in kwantitatief en kwalitatief opzicht.

We hebben een arbeidsmarkt waar iedereen in meedoet ongeacht beperkingen of achtergrond. Overheid, bedrijfsleven en onderwijs werken optimaal samen om dit te realiseren. We ondernemen duurzaam met aandacht voor het milieu en het klimaat, hergebruik van grondstoffen en zuinig omgaan met energie.

Verblijven in 2040

Schouwen-Duiveland is een eiland waar het prettig wonen, werken en recreëren is en waar gasten jaarrond welkom zijn. We doen er alles aan de unieke kenmerken van het eiland – landschap, natuur, water, cultuur en erfgoed – te behouden en te versterken en creëren een plek waar inwoners en gasten in harmonie met elkaar kunnen verblijven. We zijn behoudend met nieuwe ontwikkelingen, zetten in op kwaliteitsverbetering van de recreatieve voorzieningen en op spreiding in ruimte en tijd. Evenementen sluiten aan bij de wensen en behoeften van inwoners en gasten en passen bij de identiteit van Schouwen-Duiveland. Toerisme is geen doel op zich, maar draagt bij aan onze brede welvaart.

Bestuur en Lokale Democratie in 2040

We stimuleren betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij de democratie en samenleving en versterken daarmee de grip op hun eigen leefomgeving. Inwoners denken en werken mee aan beleid en uitvoering via participatie, bijvoorbeeld met een burgerberaad. We inspireren inwoners uit alle lagen van de samenleving tot burgerschap en maatschappelijke betrokkenheid. De verwachtingen tussen inwoners, organisaties en overheid zijn duidelijk. We durven als gemeentelijke overheid dingen te laten en creëren zo ruimte voor de samenleving. We zijn een (digitaal) wendbare gemeente door in te spelen op digitale veiligheidsrisico's zodat technologie de mens ondersteunt.

4

De oogst van de participatiebijeenkomsten

Op basis van de input uit de interne sessies zijn per thema stellingen geformuleerd. De stellingen hadden tot doel de open discussie te prikkelen tijdens de participatiebijeenkomsten met de SDW-raden en de lokale klankbordgroep. Dit gebeurde aan drie tafels waarlangs de deelnemers rouleerden.

Op 21 en 22 februari vonden deze participatiebijeenkomsten plaats. De bijeenkomsten werden goed bezocht, de sfeer was prettig en bovendien is veel input opgehaald. Omdat Zierikzee geen stadsraad heeft, droeg de begeleidingscommissie vanuit de gemeenteraad een aantal personen aan vanuit Zierikzee. Zodoende was Zierikzee tijdens de bijeenkomst met de SDW-raden ook vertegenwoordigd.

Voorafgaand aan de gesprekken aan de tafels werd in het plenaire deel stilgestaan bij de tijdgeest rond 2011, het moment waarop de huidige visie tot stand kwam. Vervolgens kwamen op hoofdlijnen tussentijdse ontwikkelingen aan bod in de omgeving van Schouwen-Duiveland. Ook is in het plenaire deel via mentimeter (online vragentool via mobiele telefoon) een aantal vragen uitgezet. Op de vraag 'Wat waardeer je het meest op Schouwen-Duiveland?' komen sterke eigenschappen naar voren als de natuur, de rust en de ruimte, het cultureel erfgoed, het eilandgevoel, de verbinding en de samenwerking, het toerisme en het hoge voorzieningenniveau. De afvaardiging van de SDW-raden maakt zich naar de toekomst toe vooral zorgen over de gezondheidszorg, de bereikbaarheid en het aanbod van woningen en voorzieningen. De lokale klankbordgroep heeft vooral zorgen over de klimaatverandering, het zoete water, de vergrijzing en de leefbaarheid.

In het navolgende geven we in verhalende vorm weer wat tijdens de bijeenkomsten is opgehaald. Eerst in algemene zin en vervolgens uitgesplitst naar de thema's. Een uitgebreid overzicht van wat is opgehaald, is opgenomen in bijlage 2.

Algemene samenvatting

Er is waardering voor de onderlinge verbondenheid op het eiland, ook met het landschap, het water en het erfgoed. Er is sprake van veel ambitie en daar tegenover staat een groot realistisch vermogen. Het is belangrijk om in balans te zijn en te blijven, balans tussen ambitie en realisme, maar ook tussen omgeving en mens; groener, krachtiger en menselijker.

Dit vraagt om een goede rolverdeling tussen gemeente en samenleving. Wie is waarvan (eigenaarschap), vanuit welke rol en hoe komt de verbinding tot stand? Men vindt het belangrijk dat er keuzes worden gemaakt. Waar gaan/staan we voor en wat doen we niet? Hierin moet sprake zijn van realisme met oog voor de omgevingskwaliteit. Het maken van keuzes zorgt voor focus en een consequente lijn.

‘Samen’ kwam duidelijk naar voren vanuit de behoefte aan samenwerking, maar ook vanuit het zoeken naar verbinding. Hierbij zijn leren en ontwikkelen belangrijke uitgangspunten. Afhankelijk van de situatie heeft de gemeente een stimulerende, faciliterende en/of regisserende rol.

Samenvatting Wonen en Leven

Maatschappelijke voorzieningen

Geconcludeerd werd dat het niet realistisch is om te verwachten dat alle kernen in 2040 voorzieningen op minimaal basisniveau hebben. De vraag is wat een kern leefbaar houdt. Het niet hebben van voorzieningen kan daarin ook een kracht zijn. Belangrijk is dat voorzieningen voor iedereen toegankelijk en bereikbaar zijn, ook digitaal. Voor de situering van voorzieningen is het van belang te kijken naar wat passend is bij een kern en een goede ontsluiting. Toegang tot zorg is bovenal een belangrijke voorwaarde.

De dorpshuizen worden gezien als een essentiële voorziening voor verbinding en saamhorigheid. Deze zijn breder te benutten en kunnen nog meer als ontmoetingsplek functioneren.

Zelfredzaamheid en gemeenschapszin

Schouwen-Duiveland staat bekend om het krachtige verenigingsleven en de vele vrijwilligers. De trendlijn is echter steeds meer individualisering. Het is daarom wenselijk om gemeenschapszin te stimuleren. Daarnaast heeft de gemeente/overheid een rol om ervoor te zorgen dat mensen zelfstandig en daarmee zelfredzaam kunnen zijn. Er moet voldoende balans zijn tussen sturen en loslaten, maar in elk geval met een vangnet voor de kwetsbaren in de samenleving.

De gemeente is een mogelijkmaker en kan inzetten op delen en verbinding. Benut daarin de kracht van het eiland: betrokkenheid, beschikbare netwerken en overzichtelijkheid. De gemeente heeft hierin een stimulerende rol en faciliteert community builders (bouwers van gemeenschappen). Deze kunnen worden gefinancierd door de gemeente, maar moeten ‘in dienst’ zijn van de community.

Passende en betaalbare woningen

Ook werd het belang van passende en betaalbare woningen onderstreept. Dit is geen eenvoudige opgave. Aangegeven werd dat het belangrijk is om te redeneren vanuit doelgroepen en wat er per kern nodig is. Er mag meer ambitie in de programmering komen, anticipeer op de toekomst. Planontwikkeling duurt te lang en de marktvraag verandert. Durf te denken buiten de bestaande kaders en geef meer ruimte voor innovatieve projecten, andere woonconcepten en ruimte voor mantelzorg. Leg daarbij de focus op (maatschappelijke) doelen die met een ontwikkeling zijn te behalen en zoek de samenwerking op.

Samenvatting Werken en Verblijven

Vakantie-eiland Schouwen-Duiveland

De behoefte aan spreiding van toeristen en het verlagen van druk op natuurgebieden is een punt van aandacht. Dit is met name in piekperiodes nodig. Dit is te bereiken door out-of-the-box te denken en te investeren in betere spreiding van toerisme. Een verbeterde spreiding van evenementen kan hieraan bijdragen. Benut hierbij de bestaande slaapplekken op de verschillende plekken op het eiland. Zo behouden we de unieke kwaliteiten van ons eiland zoals rust, ruimte, natuur en cultureel erfgoed.

Dat kan door nauwkeuriger in te spelen op de behoeften van toeristen en tegelijkertijd de rust, ruimte en andere unieke kwaliteiten van het gebied te behouden. Ook zijn er zorgen over de gevolgen van toerisme voor inwoners, zoals druk op de woningmarkt door recreatieve verhuur en de groei van B&B's. Tot slot wordt het belang benadrukt van het handhaven van toeristenbelasting en het behoud van lokale spin-off effecten van toerisme. Toerisme is en blijft een belangrijke sector op het eiland.

Daarnaast is het belang van de feitelijke (data gedreven) discussie benadrukt. Wat zijn de echte cijfers als het gaat om werken en verblijven? Speciale aandacht is nodig voor het behoud van balans tussen de agrarische sector en het toerisme. Het herstel van de natuurlijke omgeving na het piekseizoen wordt ook genoemd als een essentiële factor voor duurzaamheid en leefbaarheid. Het streven naar een goede balans tussen inwoners en toeristen blijft een belangrijk punt van zorg, samen met het behoud van rust en ruimte. Belangrijk is ook het behoud van familiebedrijven en het vermijden van verdere ‘verroompotisering’ door investeerders.

De noodzaak van een ecologisch verantwoord toerisme wordt benadrukt en het belang van tijdige besluitvorming om de natuurlijke omgeving en kwaliteit te behouden voor de leefbaarheid op de langere termijn.

Toonaangevende watereconomie

Er is begrip voor de keuze voor de term 'toonaangevende watereconomie' bij het opstellen van de strategische visie (2011), maar het voelt nu niet meer als passend. De balans en de aandacht voor het welzijn wordt gemist.

Naast de unieke verbondenheid van de grotere bedrijven met het eiland is voor de werkgelegenheid op het eiland het midden- en kleinbedrijf (MKB) van groot belang. Benadrukt wordt de noodzaak om het bedrijfsproces aan te passen om te kunnen anticiperen op klimaatverandering. Er is behoefte aan bestaanszekerheid in de landbouw op een duurzame manier. Er wordt gepleit voor het blijven zoeken naar innovatieve ideeën, zoals aanvoer of berging van zoetwater. Maar gedetailleerde wet- en regelgeving wordt gezien als een belemmering voor vooruitgang.

Daarnaast is de krapte op de arbeidsmarkt genoemd als een zorgwekkend probleem, voornamelijk in relatie tot een tekort aan huisvesting. Het behoud en verbetering van verbindingen tussen de kernen op het eiland is ook cruciaal.

Het welzijn en het MKB als motor van de economie, verdienen meer aandacht in de visie voor 2040. Het behoud van de unieke kwaliteiten van het eiland, zoals rust, ruimte en natuur, staat centraal in het streven naar een brede welvaart. Tenslotte wordt meer aandacht gevraagd voor een sterke basis en blijvende aandacht voor de behoeftes van kinderen en jongeren in de visie.

Schouwen-Duiveland = ?

Als input voor een alternatief voor de typering vakantie-eiland / toonaangevende watereconomie kwamen vooral naar voren de uniekheid, de natuurlijke omgeving, de nadruk op kleinschalige economie, de bereidheid om te innoveren en pionieren, en de authenticiteit zonder opsmuk:

- **Thuiskomen in rust en ruimte:** Een oase van saamhorigheid en kleinschaligheid, waar rust en ruimte de basis vormen voor een gemeenschap die groot is in het kleine.
- **Natuurlijk evenwicht van een circulaire economie:** Geïnspireerd door natuur- en duingebieden, streven we naar een circulaire economie die floreert op de vitaliteit en innovatie van het MKB.
- **Wendbaar voor een Duurzame Toekomst:** Met een pioniersgeest en een toewijding aan duurzaamheid, zijn we klaar om de uitdagingen van de toekomst aan te gaan, gedreven door vindingrijkheid en een diepgewortelde liefde voor ons eiland.
- **Harmonie:** natuurlijke intelligentie en natuurlijke interactie in balans: In het Toscane van Nederland, waar de puurheid van leven en de intelligentie van de natuur hand in hand gaan, vinden we harmonie in elke interactie.
- **De Toekomst van Innovatie aan Zee:** Omgeven door water en welzijn, biedt onze locatie een unieke kans voor innovatie en groei in harmonie met de natuur, waarbij de MKB'er centraal staat in onze economische ontwikkeling.
- **Nuchter behouden van het goede:** Met onze voeten stevig in de klei en een open blik naar de horizon, koesteren we wat goed is, een gemeenschap die groot is in authenticiteit en toewijding.

Samenvatting Bestuur en Lokale Democratie

Duurzaamheid

Over duurzaamheid en de rol van de gemeente daarin waren de meningen eensluidend. We willen toonaangevend zijn als het gaat om duurzaamheid. We maken onderdeel uit van een welvarend land en daar hoort verantwoordelijkheid voor duurzaamheid bij. Het is een complex vraagstuk waarbij samenwerking tussen coöperaties, organisaties en de gemeente van groot belang is. Maar duurzaamheid kost geld en we moeten ons bewust zijn van de financiële prikkel bij inwoners en organisaties om te verduurzamen. De gemeente heeft een voorbeeldfunctie, straalt het belang van verduurzamen uit, informeert en communiceert, stelt kaders en zorgt voor doelmatige wet- en regelgeving. De voorbeeldfunctie zit bijvoorbeeld in het circuleren van

bruikbare materialen via milieustraten en het effectief scheiden van afval (Van Afvalstof naar Grondstof, VANG-doelstellingen). De gemeente heeft een rol in het zichtbaar maken van het doel van verduurzamen dat start bij het onderwijs. Daarnaast wordt van de gemeente verwacht actief te informeren over mogelijkheden om te verduurzamen. Met kaders werd bedoeld het scheppen van het juiste klimaat om te verduurzamen. Wet- en regelgeving mag vooral niet belemmerend werken. Het is van belang te denken in mogelijkheden en niet in onmogelijkheden.

Rol gemeente

Vraagstukken zoals het duurzaamheidsvraagstuk worden steeds complexer. Partijen kunnen het niet alleen, we hebben elkaar nodig. Duurzame samenwerking aan complexe vraagstukken vraagt om regie, strategie en keuzes zichtbaar maken. Dan zijn alle partijen bereid een steentje bij te dragen. Het gaat bij regie vooral om het bij elkaar brengen van partijen en daarnaast is een faciliterende rol nodig naar inwoners en maatschappelijke organisaties.

Hierbij is het van belang dat de gemeente informeert, communiceert en blijft uitleggen. Maak daarbij vooral gebruik van het stevige netwerk van de Stads-, Dorps- en Wijkraden (SDW-raden). Zet deze in hun kracht en betrek ze actief.

Het gaat vooral om faciliteren waar kan en sturen waar moet. Aan de ene kant duidelijke keuzes maken en daarop sturen en aan de andere kant de terugtrekkende gemeente die meer overlaat aan participatieve initiatieven. Het is een uitdaging te blijven zoeken naar dit kwetsbare evenwicht. Hierbij kwamen participatievormen naar voren als een burgerberaad. Een effectief bewezen instrument waarbij kennis uit de samenleving optimaal wordt benut. Het voordeel van een burgerberaad is dat vraagstukken vanuit verschillende invalshoeken worden belicht zonder directe politieke kleuring.

Tenslotte kan van de gemeente ook een motiverende rol worden verwacht. Bijvoorbeeld als het gaat om het belang van duurzaamheid en de volksgezondheid.

Wensen voor Schouwen-Duiveland in 2040

Wonen, werken en leven op Schouwen-Duiveland is een voorrecht. Gezegd werd: "Ik woon graag op Schouwen-Duiveland, ik werk graag op Schouwen-Duiveland en ik leef graag op Schouwen-Duiveland". Inwoners zijn gelukkig, gezond en goed (3 G's). Gelet op de omgeving waarin we leven is het een uitdaging om te behouden wat we hebben, het gaat om een volhoudbare toekomst. Termen als Blue Zone kwamen voorbij, plekken op de wereld waar veel mensen wonen die 100 jaar worden. Wat zijn hierbij de randvoorwaarden? Het gaat om brede welvaart, gemeenschapszin, een inclusieve samenleving, gezondheid, rust en ruimte, natuur- en cultuurwaarden, veiligheid en balans tussen groener, menselijker en krachtiger.

Tenslotte kwamen ook hele concrete wensen aan de orde als een goede gemeentelijke website, het behoud van het Midden en Klein Bedrijf en het in stand houden van het Openbaar Vervoer. Voor alle levensfasen van inwoners en in het bijzonder jongeren en ouderen is bereikbaarheid een belangrijk aspect in de leefbaarheid.

5

Het vervolg

De som der delen (april - sept 2024)

Met 'De oogst' heeft de projectgroep input opgehaald voor de actualisatie van de strategische visie. Op basis van deze input ontwikkelt de projectgroep het kader met uitgangspunten voor de uitwerking van de actualisatie. Dit kader is de kapstok voor de verdere uitwerking van de actualisatie, het deelresultaat 'De som der delen'.

Het concept van de 'Som der delen' toetsen we bij de afvaardiging van de SDW-raden en de lokale klankbordgroep. Om te zorgen voor breed draagvlak vindt hierover ook toetsing plaats via het online platform Denkmee Schouwen-Duiveland. Hieraan voorafgaand informeren we de gemeenteraad in een openbare raadsinformatieavond over de eerste opzet.

We zetten in de komende fase in op het betrekken van jongeren. Met middelbare school Pontes Pieter Zeeman organiseren we dialoogsessies tijdens lessen met de burgemeester of wethouders. Via bestaande (digitale) netwerken van jongeren stellen we een aantal vragen over de toekomst van Schouwen-Duiveland. Ook vragen we de afvaardiging van de SDW-raden om bij de volgende sessie een jongere per kern mee te nemen.

De 'Som der delen' wordt ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. Op deze manier borgen we dat dit de basis is voor de daadwerkelijke uitwerking van de actualisatie van de strategische visie. Bovendien zijn we zodoende in staat om in de voorbereiding van de begroting al rekening te houden met dit kader.

Concept geactualiseerde strategische visie (sept – dec 2024)

De projectgroep maakt op basis van 'De som der delen' een geactualiseerde versie van 'Tij van de toekomst' en bereidt de presentatie van de visie voor. De afvaardiging van de SDW-raden, de lokale klankbordgroep en de externe specialisten hebben een toetsende rol in het concept. De projectgroep adviseert over de opvolging in een uitvoeringsprogramma en de strategische agenda.

Deze laatste fase resulteert in het eindresultaat 'De geactualiseerde strategische visie' die ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

BIJLAGEN

ACTUALISATIE STRATEGISCHE VISIE SCHOUWEN-DUIVELAND

AMBTELIJKE WERKSESSIES – JANUARI 2024

HET VERTREKPUNT

Per thema kwamen we tot een korte samenvatting van hoe dit thema nu in de strategische visie (vastgesteld 2011) is opgenomen. Hiermee komen we tot een gezamenlijk beeld van wat er op dit moment onder de thema's valt, als het ware het vertrekpunt.

Wonen en Leven	Verblijven
<p>Onze inwoners en deeltijdbewoners wonen prettig naar behoefte op een vakantie-eiland in verschillende woonsferen. Vraag en aanbod zijn in balans, ouderen kunnen langer zelfstandig wonen.</p> <p>De inwoners zijn betrokken en nemen verantwoordelijkheid voor zichzelf, elkaar en voor de noodzakelijke voorzieningen in hun woon- en leefomgeving. Onze inwoners zijn mondig, zelfredzaam en hebben een gezonde levensstijl.</p> <p>We bundelen en spreiden voorzieningen die betaalbaar en bereikbaar zijn. Zierikzee is bedoeld voor centrumvoorzieningen. Ondersteuning is afgestemd op de vraag, is kleinschalig en dichtbij de mensen. Specialistische zorg concentreert zich buiten het eiland. Minder inzet van overheid en professionals leidt tot meer informele vormen van ondersteuning.</p>	<p>Schouwen-Duiveland is een vakantie-eiland waar gasten en inwoners genieten van het landschap, water, natuur en cultuur. De elementen worden beleefd. We gaan zorgvuldig om met het landschap, cultuur en milieu. We verbeteren de kwaliteiten, waaronder biodiversiteit. Hierdoor kunnen we concurreren met zowel binnen- als buitenlandse bestemmingen.</p> <p>We behouden waterveiligheid en de basiskustlijn en staan geen bebouwing en overnachtingen op het strand toe. We gaan zorgvuldig om met nieuwvestiging en uitbreiding van ontwikkelingen binnen het landschap. We hebben aandacht voor evenementen. We investeren in het maritieme karakter van kernen. We zetten actief in op de bestaande wegenstructuur en wandel-, fiets- en ruiterspaden.</p>
Werken	Bestuur & Lokale democratie
<p>Werken is gestuurd vanuit het eilandkarakter en het water. Het volgende is opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eiland en water zijn twee unieke kwaliteiten - Watereconomie uitgangspunt <p>Onze economie is sterk watergerelateerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Watergebonden bedrijvigheid is in 2040 economische pijler (naast recreatie) - In 2040 zelfvoorzienend in duurzame energie <p>Landbouw en aquacultuur zijn geïnnoveerd en verweven met andere functies.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Multifunctionele landbouw - Uitsluiting van nieuwvestiging van intensieve veehouderij - Lokaal en gezond - Ruimte voor innovatie (aquacultuur) - Goede zoetwatervoorziening <p>Kleinschalige bedrijvigheid floreert.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geen zware industrie - Creatieve bedrijvigheid - Wonen en werken combineren - Kleine ondernemers in relatie met kwaliteiten van het eiland. - Bedrijventerreinen concentreren rondom Zierikzee en Bruinisse. - Revitalisering en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen. <p>Vraag en aanbod van de arbeidsmarkt zijn in balans</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samenwerking andere regio's en onderwijsinstaties - Gericht op dienstverlening, zorg en midden- en klein bedrijf. - Stimulering van scholing <p>Schouwen-Duiveland is krachtig gepositioneerd als toonaangevend water en veelzijdig vakantie-eiland.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bijzondere status op het gebied van duurzaamheid. - Innovatie, kennis en ondernemerschap op het terrein van water. - Marketing gericht op veelzijdigheid van Schouwen-Duiveland en de profilering van Zierikzee en Renesse. 	<p>Het thema bestuur en lokale democratie staat niet expliciet benoemd in de huidige strategische visie. De visie gaat momenteel uit van betrokkenheid, samenwerken en actief burgerschap. In de huidige visie benoemen we termen als inspireren, verbinden en samenwerken.</p> <p>Als randvoorwaarde werken we als overheid samen met private partijen en kennisinstellingen. We gaan in de visie vooral uit van economie, netwerken, recreatie en bedrijvigheid. Er is weinig genoemd over; de verhouding tussen overheid en inwoners, hoe we als bestuur omgaan met participatie en wat voor bestuur wij willen zijn.</p>

WAT GEBEURDE ER?

We inventariseerden wat er sinds de vaststelling van de strategische visie is gebeurd. Hierbij keken we onder andere naar ontwikkelingen, beleid, besluitvorming en opgaven en gingen we in op wat dit voor de verschillende thema's betekent. Dit resulteerde in een uitgebreid overzicht en omschrijvingen. Hieronder een eerste inzicht in de ontwikkelingen e.d. die in beeld werden gebracht.

Wonen en Leven	Verblijven
<p>Voorzieningen</p> <ul style="list-style-type: none"> - IHP basisonderwijs - Dorpshuizen - Centrumvoorzieningen - Sport <p>Wonen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beleidsvisie zorglandschap (wonen/zorg) - Woondeal - Omgevingswet - Woonvisie <p>Leefbaarheid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stads- en dorpsvisies - Individualisering - Burgerinitiatieven - Preventie/sociale basis - Inburgering/opvang - Extra taken BOA's - Van afval naar grondstof (circulariteit) - Duurzaamheidstransitie <p>Zorg</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ambulantisering - Decentralisaties - Specialistische zorg - Beschermd wonen - Domeinoverstijgende samenwerking 	<p>Agenda toerisme</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kustvisie - NBTC perspectief - Toekomstbeeld Zeeland - UVP strand - Inwonersonderzoek draagvlak toerisme - Verhaallijnen toerisme - Recreatiebeleid <p>Erfgoedbeleid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erfgoedwet - Samenwerking musea <p>Huisvestingsverordening</p> <p>Dorpsvisies</p> <p>Evenementenbeleid</p>
Werken	Bestuur & Lokale democratie
<p>Economische visie</p> <p>Programma bedrijventerreinen</p> <p>Spoorboekje duurzaamheid en milieu</p> <p>Energie agenda</p> <p>Agenda toerisme</p> <p>Visie op watersport</p> <p>Zeeuwse omgevingsvisie</p> <p>Visie landelijk gebied</p> <p>Ontwerp NPLG</p> <p>Zeeuws gebiedsprogramma</p> <p>Rapport marktkansen aquacultuur</p> <p>Structuurvisie Zierikzee</p> <p>Detailhandel structuurvisie</p> <p>Startnotitie vitale arbeidsmarkt</p> <p>Meerjarenagenda arbeidsmarktregio</p> <p>Inkoopbeleid</p>	<p>Rekenkameronderzoek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Minder vertrouwen overheid - Meer participatie <p>Meer regionale samenwerking</p> <p>Inzet op weerbare overheid</p> <p>Handhaving capaciteit gegroeid</p> <p>Toename digitalisering</p>

SWOT-ANALYSE – STERKTES EN ZWAKTES

We startten met het eerste deel van een SWOT-analyse waarbij we de sterktes en zwaktes van Schouwen-Duiveland in beeld brachten. Hieronder een eerste uitwerking hiervan.

STERKTES	
Wonen en Leven Vakmanschap Kennis Oplossingsgericht Sterke identiteit Relatief welvarend Inwonersparticipatie Samenwerking Benaderbaar Betrokken – Gedreven Regionaal urgentiebesef	Verblijven Goede toeristische basis Er is meer: economie en cultuur Erfgoed & Cultuurhistorie Geliefde vakantiebestemming; goed en divers aanbod Kwaliteit behouden Samenhangend beleid; onderscheidende kwaliteit Promotie & Marketing
Werken Helder profiel Aantal grote werkgevers Lokale binding ondernemers Samenwerking & Verbinding Bedrijventerreinen zorgen voor 20% werkgelegenheid Hoog voorzieningenniveau (sport, detailhandel, horeca, cultuur) Omgevingskwaliteit; kracht om hier te vestigen	Bestuur & Lokale democratie Actieve SDW-raden Actief verenigingsleven Strategische visie Ambitie Serviceteam

Geconcludeerd werd dat de volgende punten van groot belang zijn:

- Hoog voorzieningenniveau
- Omgevingskwaliteit
- Ieder heeft zijn eigen (hulp)vraag en behoefte; de gemeente is er voor iedereen!

ZWAKTES	
Wonen en Leven Aanspreekcultuur – Ons kent ons Sturing & coördinatie uitvoering Disbalans recreatie & ruimte inwoners Omvang opgaven versus schaal gemeente Remmende interne besluitvorming Urgentiebesef Eigenaarschap €€ & beschikbare capaciteit Niet altijd sturend	Verblijven Draagvlak toerisme onder druk Grenzen Infrastructuur – ontsluiting bij calamiteit Samenwerking overheden Weinig innovatie
Werken Samenwerking versus belangen Netcongestie Klimaatverandering Klimaat effecten – positie landbouw Negatieve pendel	Bestuur & Lokale democratie Buiten gerichtheid Duidelijke kaders participatie Verwachtingen managen Hoofdlijn versus detail Rol en positie SDW-raden Korte termijn politiek Meerdere kernen Complex speelveld samenwerkingspartners Digitale bereikbaarheid

Geconcludeerd werd dat er noodzaak is om te komen tot meer balans en evenwicht.

WAT KOMT ER OP ONS AF, WAT GEBEURT ER?

In vervolg op de vraag water sinds de vaststelling van de strategische visie is gebeurd, gingen we in op de vraag wat er ons naar verwachting nog staat te gebeuren. Hierbij keken we eveneens naar ontwikkelingen, beleid, besluitvorming en opgaven. We gingen hierbij in op wat dit betekent tot 2040 en wat het concreet voor de thema's betekent. Ook dit resulteerde in een uitgebreid overzicht en omschrijvingen. Hieronder een eerste inzicht in de ontwikkelingen e.d. die in beeld werden gebracht.

Wonen en Leven	Verblijven
Kerngericht voorzieningenniveau <ul style="list-style-type: none"> - Ondergrens bepalen - Kernvoorzieningen versus clustering Wonen <ul style="list-style-type: none"> - Bouwen voor doelgroepen - 2/3 betaalbaar Decentralisaties Leiding nemen in Community Building Opstellen en vaststellen kernprofielen (input voor woningopgave)	Herijking agenda toerisme; de basis is gelegd, de volgende stap is balans (People, Planet, Profit) Van vakantie-eiland naar (balans wonen/verblijven/leefbaarheid) Focusverschuiving naar B&B's met impact op de leefomgeving
Werken	Bestuur & Lokale democratie
Klimaat en energie Balans People, Planet, Profit Groei? ---> visie en kiezen Behouden wat we hebben Waterconomie komt niet goed van de grond (niche); niet langer belangrijk(st)e pijler. Gaat meer over schaarste en waterkwaliteit Inclusie	Roep om weerbare overheid: <ul style="list-style-type: none"> - Transparant - Helder - Bestuurskracht - Keuzes/authenticiteit - Kaders participatie – cultuuromslag (driehoek samenleving, bestuur en organisatie) - Samenwerking; hoe het doel in het oog, wat is meerwaarde?

SWOT-ANALYSE – KANSEN EN BEDREIGINGEN

We werkten verder aan het tweede deel van de SWOT-analyse waarbij we de kansen en bedreigingen voor Schouwen-Duiveland in beeld brachten. Hieronder een eerste uitwerking hiervan.

KANSEN	
Wonen en Leven	Verblijven (Gasten en Inwoners)
Vergemakkelijken afvalscheiding Relatief hoog welvaartsniveau Wonen naar wens en behoefte Sterke identiteit, verbondenheid en trots Hoog voorzieningenniveau Mogelijkheden vanuit Rijksbeleid Natuur, rust, groen en ruimte	Verhaallijnen benutten Cultureel erfgoed Nieuwe natuur met recreatie Vergrijzing (reislustig, koopkracht)
Werken	Bestuur & Lokale democratie
Ketenbenadering Groeiende ICT-rol Livinglab – Vliegwielen o.a. vanuit methodiek Waterconomie Inclusie Toerisme Realisatie mobiliteitshubs Nieuwe concessie OV Uniek woonklimaat (aantrekkelijk voor arbeidskrachten) Impuls- en gedragsverandering Ruime opzet bedrijventerreinen (verduurzaming & optimalisatie)	Samenwerking/participatie (ketenpartners, inwoners, ondernemers) Effectiever betrekken SDW-raden en ondernemersverenigingen Organisatie inrichten op 'het mogelijk maken' Veilig, inclusief en tolerant Meer transparant Hoge bereikbaarheid Rechten en plichten

BEDREIGINGEN	
Wonen en Leven	Verblijven
Betaalbaarheid & realisatie woningen Vorzieningenniveau jeugd 12+ Vergrijzing Ontgroening 15-20j Exclusie op kernniveau Individualisering Krapte arbeidsmarkt Prestatiedruk Druk op vrijwilligers en mantelzorgers Ontkennen randstadproblematiek Gedrag afvalscheiding Laag ambitieniveau/nederig	Draagvlak toerisme onder druk Afkalving strand Regels natuur & stikstof Bedrijfsopvolging Financiering Gemakzucht OV Vergrijzing
Werken	Bestuur & Lokale democratie
Ontwikkelingen versus invloed Ondermijning Onbalans economieën Groeiende concurrentie Afnemend draagvlak toerisme Krapte arbeidsmarkt Huisvesting arbeidsmigranten Mobiliteit/bereikbaarheid Matige kwaliteit bedrijventerreinen Omgevingskwaliteit Netcongestie Klimaatverandering Stikstof	Snelheid digitalisering <ul style="list-style-type: none"> - Cybercriminaliteit - Kritieke processen Korte termijn politiek/denken Interne gerichtheid Ontwikkelingen versus invloed Schaalgrootte gemeente ('kleine' gemeente)

Als gemene delers werden hierbij benoemd: Grip, Weerbaarheid en Veerkracht.

WAT WIL JE MEEGEVEN VOOR DE ACTUALISATIE?

We blikten terug op het vertrekpunt waar we mee startten en op wat we gedurende de dagen inzichtelijk maakten en in beeld brachten. Op basis daarvan keken we wat er voor de thema's belangrijk is, welke vertrekpunten en/of statements willen we meegeven voor de actualisatie? Dit resulteerde in een uitwerking per thema.

Wonen en Leven	Verblijven
<p>Wij creëren met onze inwoners een fantastische leefomgeving. We versterken de identiteit en leefbaarheid van de kernen. We hebben aandacht voor onveilige situaties en nemen daarin onze verantwoordelijkheid. De inwoners van Schouwen-Duiveland wonen naar tevredenheid in kwalitatief sterke en betaalbare woningen waarbij we een gastvrije gemeente zijn voor toeristen.</p> <p>We stimuleren en faciliteren de eigen kracht van onze inwoners en ondersteunen hen om zo voor zichzelf en elkaar te zorgen. We geven vertrouwen aan onze inwoners voor het behouden en versterken van gemeenschapsgevoel en maatschappelijke voorzieningen. We garanderen zorg en ondersteuning voor de meest kwetsbare inwoners en organiseren deze thuis nabij.</p>	<p>Schouwen-Duiveland is een eiland waar het prettig wonen, werken en recreëren is en waar gasten jaarrond welkom zijn. We doen er alles aan de unieke kenmerken van het eiland – landschap, natuur, water, cultuur en erfgoed – te behouden en te versterken en creëren een plek waar inwoners en gasten in harmonie met elkaar kunnen verblijven. We zijn behoudend met nieuwe ontwikkelingen, zetten in op kwaliteitsverbetering van de recreatieve voorzieningen en op spreiding in ruimte en tijd. Evenementen sluiten aan bij de wensen en behoeften van inwoners en gasten en passen bij de identiteit van Schouwen-Duiveland. Toerisme is geen doel op zich, maar draagt bij aan onze brede welvaart.</p>
Werken	Bestuur & Lokale democratie
<p>De Schouwen-Duivelandlandse economie is in 2040 duurzaam, robuust en in balans en levert een bijdrage aan de brede welvaart op het eiland.</p> <p>Onze bedrijvigheid floreert. Schouwen-Duiveland heeft een sterk ondernemers klimaat. Het eiland is de thuisbasis voor een groot aantal ondernemers die profiteren van de kwaliteiten van het eiland om te wonen en te werken. Visserij blijft onderdeel van de identiteit van Schouwen-Duiveland.</p> <p>Onze landbouw is innovatief en verweven met andere functies. Onze landbouw is divers, robuust en volhoudbaar. Vraag en aanbod van de arbeidsmarkt zijn in balans. Een arbeidsmarkt waar iedereen in meedoet ongeacht beperkingen of achtergrond. Overheid, bedrijfsleven en onderwijs werken optimaal samen om dit te realiseren.</p> <p>We ondernemen duurzaam met aandacht voor het milieu en het klimaat, hergebruik van grondstoffen, zuinig omgaan met energie.</p>	<p>Statements</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het thema wordt een expliciet benoemd hoofdstuk in de geactualiseerde strategische visie. - We stimuleren betrokkenheid van inwoners bij de democratie en samenleving door hen te laten meedenken over beleid via participatie zoals bijvoorbeeld een burgerberaad. - We inspireren burgers uit alle lagen van de samenleving tot burgerschap en maatschappelijke betrokkenheid. - We bieden inwoners toegang tot betrouwbare informatie. - Er is een duidelijke verwachting tussen inwoners en overheid. We durven als overheid dingen te laten. Zo creëren we ruimte voor de samenleving. - We stimuleren een digitaal wendbare gemeente door in te spelen op digitale veiligheidsrisico's zodat technologie de mens ondersteunt.

UITWERKING LOKALE KLANKBORDGROEP

22 FEBRUARI 2024

SAMENVATTING

Tijdens de externe bijeenkomst met de lokale klankbordgroep kwam naar voren dat samen in verbinding staan centraal staat. Daarbij is het van belang dat er realistische keuzes gemaakt worden en dat sprake moet zijn van focus en consequent handelen. Er moet sprake zijn van een goede balans.

De gemeente Schouwen-Duiveland moet een stimulerende, faciliterende en regisserende gemeente zijn, waar blijven leren en ontwikkelen uitgangspunten zijn. Daarnaast moet er perspectief geboden en moeten omgevingskwaliteiten behouden worden.

RESULTATEN MENTIMETER

Wat waardeert u het meest aan Schouwen-Duiveland?

De rust	Mooie natuur	Rust	Rust
Rust, ruimte, omzien naar elkaar	Natuur, rust en ruimte	Eiland	Toerisme

Wat waardeert u het meest aan Schouwen-Duiveland?

Ruimte en landelijke gebied	Mooie omgeving	Natuurlijk	Cultuur
Natuur	NatuurRuimteWater	Samen voor het eiland	NatuurRustRuimte

Wat waardeert u het meest aan Schouwen-Duiveland?

De rust en ruimte	Omgeving	Eiland gevoel	Ruimte, natuur en (vaak) de rust
Ruimte, natuur en water, historie en goede sociale structuur	Hoog voorzieningenniveau	Rust	Toerisme

Wat waardeert u het meest aan Schouwen-Duiveland?

Mooi eiland, wijds, water, natuur	Cultuur en erfgoed	Ruimte	Rust en ruimte
Eiland gevoel	Paradijs voor watersporters	Hechte gemeenschap	Eiland

Wat waardeert u het meest aan Schouwen-Duiveland?

Ondernemerschap	Het ongerepte / rauwe	Natuur	Rust en ruimte
Ruimte	Rust, ruimte en cultuur	Rust ruimte en cultuur	Ruimte Verbinding. Samenwerking

Wat waardeert u het meest aan Schouwen-Duiveland?

Samenwerking	Toerisme	Verbinding	Cultuur
--------------	----------	------------	---------

Over wat richting 2040, maakt u zich het meeste zorgen?
50 responses

Wat mag meer aandacht krijgen in de strategische visie 2040?

Mens	Duurzaamheid	Vitaliteit	Leefbaarheid
Inwoners	Leefbaarheid	Realistische kijk op vrijwilligersinzet	Balans leefbaarheid/toerisme

Wat mag meer aandacht krijgen in de strategische visie 2040?

Meer aandacht voor eilandelijke bewoners	Jeugd behouden. Richten op veranderende samenleving	OntgroeningWoningenBalans toerisme/ wonen	Zorg
Natuurinclusieve recreatie	Kind en kindvoorzieningen	Circulaire economie	Preventie

Wat mag meer aandacht krijgen in de strategische visie 2040?

Gemeenschaps opbouw/collectieve intelligentie opbouwen voor integrale oplossingen	Jongeren	Wonen, recreatie, bedrijventerreinen, droogte, zoetwater, natuur	Onderwijs!BiodiversiteitRegeneratief denken
Participatie	Mensen met een uitdaging	Milieu en druk op de natuur	Is economische groei nog gewenst?

Wat mag meer aandacht krijgen in de strategische visie 2040?

Rentmeesterschap	Voorzieningenniveau als Ov zorg en onderwijs	Lerende overheid	Balans op meerdere gebieden (toerisme klimaat,)
Natuurinclusiviteit	Biodiversiteit	Opvang van migranten	Bestuurlijk apparaat

Wat mag meer aandacht krijgen in de strategische visie 2040?

Druk van toerisme en recreatie op natuur	Herbestemming	Herbestemming	Herbestemming
Herbestemming / omvormen van erfgoed etc	Verandering van maatschappij individualisering	Diversiteit en migratie	Diversiteit en migratie

Wat mag meer aandacht krijgen in de strategische visie 2040?

Diversiteit en migratie	Biodiversiteit	Migratie	Diversiteit
Omggaan met chaos en onzekerheid	Voldoende woningen	Bereikbaarheid	Midden Zeelandroute

Wat mag meer aandacht krijgen in de strategische visie 2040?

Verband toerisme en hoog
voorzieningsniveau

STELLINGEN

De lokale klankbordgroep heeft in groepen per thema verschillende stellingen besproken. Hieronder een weergave van wat hierbij is opgehaald.

Wonen en Leven

Groep	Stelling 1.1 'Elke kern heeft in 2040 voorzieningen op minimaal basisniveau'
1	<ul style="list-style-type: none"> - Bereikbaarheid van voorzieningen is belangrijker (OV, mobiliteit en infrastructuur). - Dorpshuizen zorgen voor ontmoeting en sociale cohesie. De vraag is of het systeem hier voldoende op is ingericht. - Huisartsen en apotheken moeten toegankelijk zijn. - Onderwijs moet op orde zijn. Schouwen-Duiveland doet dat erg goed. Onderwijs is vitaliteit, zo dichtbij huis mogelijk. - Omzien naar elkaar. - Maken van keuzes is nodig, geld is niet onbeperkt aanwezig. - Zet meer in op combineren van functies.
2	<ul style="list-style-type: none"> - Bestaande voorzieningen op peil houden. - Voorzieningen moeten binnen een bepaalde afstand te bereiken zijn. - Elke kern moet bereikbaar zijn voor iedereen. - Hoe kunnen we voorzieningen bundelen, zodat ze bereikbaar en in stand blijven? - Buurthuizen vormen een belangrijke schakel. - Meer samenwerking en verbinding zoeken. Sociale cohesie en leefbaarheid. - Wat maakt een kern leefbaar, waar liggen de verantwoordelijkheden? - Preventie in plaats van nazorg. - Verenigingsleven zorgt voor cohesie.
3	<ul style="list-style-type: none"> - Sentiment vs realiteit. - Mindset wijziging -> wees consequent in gemaakte keuzes. - Onhaalbaarheid -> keuzes maken. - Niet hebben van voorzieningen kan ook een kracht zijn. - Voorzieningen moeten goed ontsloten zijn (mobiliteit). - Minimale voorziening is een dorps huis cq ontmoetingsplek. - Toegang tot zorg moet gegarandeerd worden.

Groep	Stelling 1.2 'Zelfredzaamheid en gemeenschapszin zijn het uitgangspunt'
1	<ul style="list-style-type: none"> - Overheid heeft de taak om kwetsbaren te beschermen. - Verschillende problematieken zijn aan de orde, hoe wordt voor iedereen gezorgd? - Gemeente kan inzetten op delen en verbinden, de gemeente is de mogelijkmaker. - Samenredzaamheid zou het uitgangspunt moeten zijn, gemeente moet hierin een faciliterende rol hebben. Door de rol van de gemeente in combinatie met gemeenschapszin kan men zelfredzaam zijn (bv. Vrijwilligersvergoeding).
2	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeenschap kan veel dragen, maar de overheid heeft een belangrijke taak en rol in het faciliteren en regisseren. - Overheid heeft de taak om zelfredzaamheid te stimuleren. - Gemeente kan faciliteren om betrokkenheid te vergroten. - Benut de kracht van het eiland; betrokkenheid, beschikbare netwerken en overzichtelijkheid. - Gemeenschap is zowel fysiek als digitaal.
3	<ul style="list-style-type: none"> - Eiland = met elkaar het redden. - Meseu mogen niet tussen wal en schip vallen. - Zit er voldoende balans in? Hoeveel mensen zijn werkelijk zelfredzaam? - Gemeenschapszin is er op het eiland, dit moet behouden worden. - Trend van individualisering moet doorbroken worden. - Preventie in plaats van nazorg in brede zin, door duidelijke keuzes te maken.
	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeente heeft stimulerende rol. Community builders zijn nodig, betaald door de gemeente maar in dienst van community. - Kan alleen wanneer er een vangnet is, gemeente moet hierin faciliteren.

Groep	Stelling 1.3 'in 2040 zijn er passende en betaalbare woningen voor alle inwoners'
1	<ul style="list-style-type: none"> - Meer creativiteit is nodig bijvoorbeeld door andere woonconcepten. - Gemeente moet durven investeren, ontwikkelingen mogen geld kosten. - Gegijzeld door regels, kun/durf je deze te doorbreken? - Maak gebruik van beschikbare instrumenten. - Is de behoefte goed in beeld? Focus daarop en neem een regierol, start met inzicht. - Welke doelgroep willen we en moeten we bedienen? - Gemeente heeft daarin een regierol en een faciliterende rol. - Kijk bij ontwikkeling naar maatschappelijke doelen, bijvoorbeeld door mantelzorg.
2	<ul style="list-style-type: none"> - Bouwen voor doelgroepen in plaats van voor hoge opbrengsten, balans voor de juiste mix. - Participatie is een groot goed, maar NIMBY is een rem, flexibiliteit een vereiste! - Woningen moeten er zelfs al eerder zijn dan 2040. - Flinker uitdaging, denk aan andere woonvormen. - Planontwikkeling duurt te lang, marktvraag verandert -> conceptueel denken.
3	<ul style="list-style-type: none"> - Kijk vooruit, wat voor gemeente willen we zijn / willen we worden? - 2040; betaalbare woning is een wens, maar niet realistisch. Focus & balans. - Stikstof natuurwetgeving etc. hoe bieden we dit het hoofd. - Keuzes maken en de doelgroepen bepalen: arbeidskrachten, statushouders, etc. - Welke behoeftes zijn er? Hoe speel je daar op in als je achter de feiten aanloopt, plannen vragen 10 jaar. - Gemeente in regie, gemeentelijk ontwikkelbedrijf. - Wie vormen je wensdoelgroep, leeftijd gerelateerd, en wat is daar voor nodig?

Werken en Verblijven

Groep	Stelling 2.1 'Er is meer begrenzing van toerisme nodig?'
1	<ul style="list-style-type: none"> - Benutten van de bestaande slaapplekken. - Toerisme geeft ook voordelen. - Investeren op behoud van de kwaliteit en hoe dit verbeterd kan worden. - Behoeftes in spreiding van toerisme -> wenselijk om de piek niet meer te laten groeien. - Begrenzing op het aantal (slaap)plaatsen maar niet in de seizoenen -> meer spreiding. - Behoud van de kwaliteit van familiebedrijven; 'verroompotisering' voorkomen.
2	<ul style="list-style-type: none"> - Toeristen moeten meer gespreid worden en de druk op natuurgebieden moet verlaagd worden. - Verduurzamen van de begrenzing door out of the box te denken. - Belangrijk om te discussiëren op basis van de feiten en niet op aannames. - Balans tussen de agrarische sector en toerisme is belangrijk. - Investeren in de bestaande ruimte die er al is om te recreëren. - Vanuit de provincie wordt het beleid op vrijetijdsbesteding herschreven. - Balans staat onder druk -> meer werken met bestemmingsmanagement onder dagtoerisme. - Spreiding is de behoefte.
3	<ul style="list-style-type: none"> - Er is een (natuurlijke) hersteltijd nodig na het piekseizoen. - Beter en meer handhaven tijdens het piekseizoen om overlast te voorkomen. - Veel krapte op de arbeidsmarkt door tekort aan huisvesting. - Balans tussen inwoners en toeristen moet gewaarborgd worden. - Rust en ruimte behouden. - Er is sprake van een ecologische druk door het soort toerisme, is daarom een verlengd seizoen wenselijk en hoe wordt er omgegaan met de werkgelegenheid? - Het is van belang om tijdig de keuzes te maken om de natuurlijke omgeving en kwaliteit te behouden ten behoeve van de leefbaarheid.

Groep	Stelling 2.2 'Schouwen-Duiveland = Watereconomie'
1	<ul style="list-style-type: none"> - Bedrijfsvoering moet worden aangepast om in te kunnen spelen op de klimaatverandering. - Er is behoefte aan bestaanszekerheid op een duurzame manier. - Blijven kijken naar innovatieve ideeën voor bijv. waterberging. - Schouwen-Duiveland is uniek omdat het eiland is omgeven door water -> deze kansen moeten we benutten. - De gedetailleerde wet- en regelgeving zorgt voor complexiteit. - Is er voor de ondernemer voldoende drive om op het eiland te blijven ondernemen? - Dekt de term 'watereconomie' nog voldoende?

	<ul style="list-style-type: none"> - Living lab stimuleren door collectiviteit. - Er is sprake van veel grote opgaven rondom landbouw door o.a. klimaatverandering waardoor er sprake is van economische afbouw.
2	<ul style="list-style-type: none"> - Welk standpunt nemen we in als het gaat om (snelle) infra? - Meer focus op meerdere sectoren vanuit de MKB. - De term 'watereconomie' doet te kort, Schouwen-Duiveland is zoveel meer. - Wat verstaan we onder 'watereconomie'? - Van belang om de drive van ondernemers te behouden om de ondernemers op het eiland te houden. - Zonder bed geen baan -> krapte op de arbeidsmarkt door gebrek aan huisvesting. - Behouden van de verbindingen op Schouwen-Duiveland.
3	<ul style="list-style-type: none"> - Watereconomie heeft een dubbele betekenis. - Waar staan we voor?

Groep	Stelling 2.3 'Schouwen-Duiveland =?'
1	<ul style="list-style-type: none"> - Gebrek aan diversiteit. - Er moet werkgelegenheid worden ontwikkeld op alle niveaus. - Schouwen-Duiveland is thuishaven. - Blue zone als doelstelling. - Maken van slimme verbindingen. - Kinderen 0-18 jaar zijn de basis van het eiland, er moet ingespeeld worden op hun behoefte. - Opstarten samenwerking tussen recreatie en het sociale domein.
2	<ul style="list-style-type: none"> - Groots in kleinschaligheid. - Behouden van de kernkwaliteiten. - Er dient concreet gemaakt te worden wat we niet willen zijn. - We zijn een MKB eiland waarbij we jonge ondernemers en startups een kans willen geven. - Behoud van rust en ruimte. - Schouwen-Duiveland is een eiland zonder opsmuk, met toewijding en vindingrijkheid. - Behouden van de puurheid van het leven op het eiland. - Behoeft in aansluiting tussen de verschillende sectoren. - Belangrijk om de behoefte continue te blijven onderzoeken.
3	<ul style="list-style-type: none"> - Revitalisering van vrijwilligers -> cultuurverandering. - Wij zijn samen Schouwen-Duiveland -> collectiviteit. - We moeten voorkomen dat de strategische visie een vakantiefolder wordt. - Blue zone als doelstelling. - Balans door versterking van de kernen -> aantrekkelijk maken voor jongeren en ouderen. - Rust, ruimte en bezieling binnen een groen/blauwe oase. - Inwoners moeten centraal staan. - Samenwerken om jongeren op het eiland te behouden (onderwijsprogramma's). - Keuzes maken om een duidelijke profilering te omarmen.

Bestuur en Lokale democratie

Groep	Stelling 3.1 'Duurzaamheid op Schouwen-Duiveland komt niet van de grond als de gemeente daarin niet het voortouw neemt'
1	<ul style="list-style-type: none"> - Strategie, maak je keuzes zichtbaar. - Deregulering. - Wet- en regelgeving kan belemmerend werken. - Aansluiten bij de initiatieven die er zijn. - Aansluiten met de website. - Energiehuis openen. - De gemeente dient een faciliterende rol in te nemen. - Denken in mogelijkheden. - Duurzame samenwerking vraagt om regie. - Koploper!
2	<ul style="list-style-type: none"> - Volhoudbaarheid op sociaal-, economisch- en ecologisch domein. - Vergunningen werken belemmerend. - Visie -> beleid -> uitvoering. - Lef tonen door om te denken. - Starten bij onderwijs. - Ondernemers voorop, gemeente vult aan in een faciliterende rol.
3	<ul style="list-style-type: none"> - Meest duurzame eiland d.m.v. de blue zone? - Voorbeeldfunctie.

	<ul style="list-style-type: none"> - Klimaat scheppen om te verduurzamen o.a. bij OV? - Duurzaamheid is duur, er moet geïnvesteerd worden. - Geldkwestie, mensen gaan bewegen als er een financiële prikkel is. - Vraagt om kennis binnen de gemeente. - Gemeente dient zich te verplaatsen in de ondernemen.
--	--

Groep	Stelling 3.2 'De gemeente Schouwen-Duiveland moet meer faciliteren en minder sturen'
1	<ul style="list-style-type: none"> - Vier je successen! - Communiceren en uitleggen. - Het gaat eigenlijk heel goed, de drempel is al laag. - Duurzaam burgerberaad en beleid. - Leren, kennis en vaardigheden.
2	<ul style="list-style-type: none"> - Living lab is een goed voorbeeld. - Blue zone. - Infomeren en communiceren. - Waar valt nog over te praten? - Verwachtingsmanagement. - Participatie moet geen doel op zich zijn. - Bewonersinitiatieven lopen vast. - Denken in mogelijkheden en niet in onmogelijkheden
3	<ul style="list-style-type: none"> - Burgerberaad. - Complexe opgaven; we hebben elkaar nodig. - Overheid durft geen keuzes te maken. - Meer gebruik maken van Denkmee. - Kaders en spelregels. - Basisvoorzieningen en principes.

Groep	Stelling 3.3 'Ik wens Schouwen-Duiveland
1	<ul style="list-style-type: none"> - Evenwichtige balans in alle functies. - Balans in menselijker, krachtiger en groener. - Brede welvaart. - Minder gericht op economie en meer mensgericht. - Eilandgevoel en veilig opgroeien. - Basisvoorzieningen op niveau brengen en behouden. - Behouden wat we hebben, natuur, cultuur en landbouw. - MBK behouden. - Toonaangevend in duurzaamheid. - Openbaar vervoer verbeteren. - Verbeteren en optimaliseren van de zorg.
2	<ul style="list-style-type: none"> - Openbaar vervoer. - Behouden wat we hebben.
3	<ul style="list-style-type: none"> - Goede website. - Verkeer in piekperiode beter stroomlijnen. - Volhoudbare landbouw. - Blue zone. - Volksgezondheid en preventie. - Investeren in cultuur. - Inclusieve samenleving. - Veilige leefomgeving. - Ik woon er graag, ik werk er graag en ik leef er graag.

UITWERKING STADS-, DORPS- EN WIJKRADEN

21 februari 2024

SAMENVATTING

Bij de afvaardiging van de SDW-raden zijn trots en waardering voor het eiland belangrijke punten. Er is sprake van veel ambitie, waarin het belangrijk is om een goede balans te behouden en realistisch te blijven. Een belangrijke pijler is het wendbaar zijn en blijven. Het is daarbij belangrijk om goed beeld te hebben in het eigenaarschap en een goede rolverdeling te waarborgen.

RESULTATEN MENTIMETER

Wat waardeert u het meest aan Schouwen-Duiveland?

Natuur	Rust	Historische kernen	Rust, ruimte, kust
Natuur, leefbaarheid	WeidsheidRustRuimte	Ruimte, zee, natuur	'Stadspark' in verstedelijkt gebied van België/NLKwaliteit van leven, een rustpunt

Wat waardeert u het meest aan Schouwen-Duiveland?

Het prettige woon en werkklimaat, betrokken bewoners op een schitterend eiland.	Rust en water	Rust, natuur	Dynamisch
Diversiteit, Natuur, historie	Natuur Frisse lucht ruimte de mensen	Natuur	Rust en natuur

Wat waardeert u het meest aan Schouwen-Duiveland?

Natuur	Ruimte, zee, natuur	Tussen stedelijke gebieden	Strand
Het prettige woon en en werkklimaat			

Over wat richting 2040, maakt u zich het meeste zorgen?

38 responses

Wat mag meer aandacht krijgen in de strategische visie 2040?

Wonen	Wonen, benaderheid zorg	Wonen	Natuur
Balans	Wonen, werkgelegenheid	Werken	BenaderbaarheidZorg

Wat mag meer aandacht krijgen in de strategische visie 2040?

Bouwen naar behoefte	Wonen, werkgelegenheid	Energie, klimaat, OV, demografie, horizonvervuiling, architectuur	Jeugd, wonen, zorg
Jeugd	Zorg	OV	Vertaling naar praktische en haalbare realisatie

Wat mag meer aandacht krijgen in de strategische visie 2040?

Bereikbaarheid	Betrokkenheid	Multidisciplinaire aanpak	Wonen
Praktische realisatie	Creëer 'blue zone' van SD?	Realiseer bijv. Unesco predikaat... bijv. mbt cultuur van Strao of middeleeuws unieke stratenpatroon Zierikzee?	

STELLINGEN

De vertegenwoordigers van de SDW-raden hebben in groepen per thema verschillende stellingen besproken. Hieronder een weergave van wat hierbij is opgehaald.

Wonen en Leven

Groep	Stelling 1.1 'Elke kern heeft in 2040 voorzieningen op minimaal basisniveau'
1	<ul style="list-style-type: none"> - Gedifferentieerd woonprogramma is noodzakelijk. - Basisniveau is niet haalbaar per kern. - Kip – Ei: wonen is een instrument om voorzieningen te (be-)houden. - In alle kernen voorzien in alle voorzieningen blijft niet realistisch. - Basis moet zijn saamhorigheid en leefbaarheid. - Bereikbaarheid in fysieke vorm is voor iedereen belangrijk, kern <> kern. - Digitale toegankelijkheid, ook in het buitengebied, is van groot belang.
2	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is passend bij een kern? Waarom kiezen inwoners voor bijvoorbeeld Zonnemaire en Ouwerkerk? - Wat wil je bereiken? Groei en leefbaarheid. - Wat is minimaal basisniveau, waar leggen we de grens? - Bestaan alle kernen in 2040 nog? - Dorpshuis is een essentiële voorziening voor verbinding en saamhorigheid. - Het Openbaar Vervoer moet naar een hoger niveau. Dat maakt voorzieningen bereikbaar, ook voorzieningen in andere kernen.
3	<ul style="list-style-type: none"> - Voorzieningen hebben meer functies. De SPAR in Brouwershaven is ook een ontmoetingsplek. - Hoe hou je voorzieningen die er nu wel zijn in stand? - Kijk niet sec naar voorzieningen, maar ook naar de brede impact als het verdwijnt. - Hoe ver gaat je grip? Voorzieningen moeten ook rendabel zijn. - Dorpshuis is minimaal nodig om sociaal te ontmoeten, maar kunnen breder worden benut en uitgebreid bijvoorbeeld als een ontmoetingsplek voor jeugd en senioren.

Groep	Stelling 1.2 'Zelfredzaamheid en gemeenschapszin zijn het uitgangspunt'
1	<ul style="list-style-type: none"> - Het is noodzakelijk, maar zou niet het uitgangspunt moeten zijn, zelfstandig & zelfredzaam, - Dorpshuizen zijn de kern voor verbinding en het bieden van hulp, - Hoe zorg je dat mensen zelfredzaam kunnen zijn, wat zijn de randvoorwaarden? - Schouwen-Duiveland staat bekend om het krachtige verenigingsleven en veel vrijwilligers, - Sprake van overschatting van wat mensen kunnen. Hulp moet zowel gericht als flexibel zijn,
2	<ul style="list-style-type: none"> - Overheid heeft een regierol. Gaat wel om het vinden van balans, wanneer sturen en wanneer loslaten? - Trendlijn is individualisering, gemeenschapszin is mogelijk niet meer wat het was maar digitaliseert. Van fysiek naar digitaal. - Omzien naar elkaar is vooral in kleine kernen in het DNA verweven, individualisering ligt op de loer. - Zelfstandigheid en gemeenschapszin zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. - Doelgroep gericht stimuleren van zelfredzaamheid zou het uitgangspunt moeten zijn. De overheid en de samenleving hebben hierin een gezamenlijke rol. - Motiveer en stimuleer meer verenigingsleven. - Wat voor gemeenschap willen we zijn?
3	<ul style="list-style-type: none"> - Overheid kan niet alles, maar de gemeenschap ook niet. - Heb oog voor degenen die tussen wal en schip vallen. - Mensen zijn sociale wezens! - Creëer gemeenschappen, zorg voor community building. Digitaal en fysiek kunnen elkaar versterken en naast elkaar bestaan. - Zoek naar de verbindende factor. - Zelfredzaamheid zowel in fysieke als sociale zin is een uitdaging.

Groep	Stelling 1.3 'In 2040 zijn er passende en betaalbare woningen voor alle inwoners'
1	<ul style="list-style-type: none"> - Meer ruimte voor innovatieve projecten. Meer focus op doelen die met ontwikkeling behaald kunnen worden. - Focus & Balans. - Kerngericht bouwen, in hoeverre wil- en kunnen we sturen? - Bouwen voor doelgroepen. - Durf t e denken buiten de bestaande kaders. Meer durven en snelheid in dynamiek. - Per kern de behoeften in beeld brengen, samenspel door de gemeente en de markt.

2	<ul style="list-style-type: none"> - Visie zorg en wonen. - Kernprofielen. - Zorg voor aansluiting. - Doelgroepen i.p.v. alle inwoners. - Betaalbaarheid, in hoeverre heb je daar invloed op? - Is geld het spanningsveld bij de gemeente om de regie op te pakken?
3	<ul style="list-style-type: none"> - Zeeuwland is een belangrijke partner. Samen met de gemeente op de tandem! - Maak meer tempo met de dorpsvisies. - Ontwikkelen mag de gemeente geld kosten. - Wees ambitieuzer in je programmering. - Anticipeer op de toekomst.

Werken en Verblijven

Groep	Stelling 2.1 'Er is meer begrenzing van toerisme nodig'
1	<ul style="list-style-type: none"> - Meer grip op de toeristen en de verschillende soorten toeristen. - Wat kosten de toeristen en wat brengen toeristen op, inzichten in de kosten en baten? - Begrenzing is nodig om een betere balans te zoeken tussen de inwoner en de toerist. - Gemeente moet het voortouw nemen in het stimuleren van de verdeling van evenementen. - Overlast door rommel. - Betere handhaving.
2	<ul style="list-style-type: none"> - Inspelen op de behoeften van de toerist. - Sluit de term vakantie-eiland nog aan, is dit wat we willen? - Behouden van de kwaliteit van leven en de beleevingswaarde. - Toenemende druk door klimaatverandering. - Keuzes maken in het ontvangen van de verschillende groepen toeristen. - Gevoel van weerstand tegen toeristen (door overlast). - Balans in het oog houden en de kwaliteit van het eiland bewaken.
3	<ul style="list-style-type: none"> - Wat maakt Schouwen-Duiveland een vakantie-eiland? - Begrenzing/spreiding van toerisme wat niet ten koste moet gaan van de inwoners. - Betere bereikbaarheid. - Toeristenbelasting is een belangrijke inkomstenbron voor het eiland. - Sprake van 'natuurlijke' verdunning van de toeristen. - Waarborgen van de balans op het eiland. - Verbinding van het vakantie-eiland met de omgevingskwaliteiten. - Actualisatie meer richten op de inwoners i.p.v. op de toeristen.

Groep	Stelling 2.2 'Schouwen-Duiveland = watereconomie'
1	<ul style="list-style-type: none"> - Borgen van de verbinding tussen de verschillende sectoren op het eiland. - Wat is de toekomst van verzilting? - Watereconomie, maar ook wateruitdaging voor de toekomst. - People, planet en profit. - Stimuleren van innovatieve initiatieven in de landbouw sector. - Verduurzamen van de landbouw door korte keten landbouw. - Is watereconomie nog steeds het centrale thema? - Behouden van de (water)kwaliteit.
2	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is de definitie van watereconomie? - Balans tussen vraag en aanbod. - Ruimte om te voorzien in werkgelegenheid waarbij balans een belangrijke pijler is. - Connectie met de huisvesting als belangrijke schakel. - Verandering in de werkgelegenheid waardoor er andere sectoren steeds belangrijker worden.
3	<ul style="list-style-type: none"> - Rust en ruimte wordt gecreëerd door de landbouw. - Er moet bewust omgegaan worden met het welzijn van jongeren. - Op zoek naar de balans tussen people, planet en profit. - Alert zijn op de eenzaamheid, bereikbaarheid en veiligheid op het eiland. - Watereconomie is breed maar beperkt. - Niet uit de verf gekomen. - Water is de verbindende factor op het eiland. - Vergroten van de bereikbaarheid. - Huisvesting is het een belangrijke pijler om de economie draaiende te houden.

Groep	Stelling 2.3 'Schouwen-Duiveland = ...?'
1	<ul style="list-style-type: none"> - Circulaire economie in ontwikkeling.

	<ul style="list-style-type: none"> - Flexibiliteit en wendbaarheid. - Natuurlijke intelligentie en natuurlijke interactie. - Op zoek naar balans. - Lange houdbaarheid van de doelstellingen.
2	<ul style="list-style-type: none"> - Overheid moet meer faciliteren en meer overlaten aan de ondernemers. - Kustlab is niet van de grond gekomen, belangrijke kans voor 2040. - Benadrukken van de kernkwaliteiten. - Behouden van de nuchterheid. - Creëren van een Blue Zone. - Behouden natuurlijke kwaliteiten. - Werken vanuit het gezamenlijke belang.
3	<ul style="list-style-type: none"> - Economie omringt door water en natuur. - Thuis komen in alle rust. - Mooi wonen en goed leven in een natuurlijke omgeving. - Schouwen-Duiveland blijft verrassen. - Wijsheid, rust en betrokkenheid. - Best bewaarde geheim.

Bestuur en lokale democratie

Groep	Stelling 3.1
1	<ul style="list-style-type: none"> - Op dit moment wordt er gewerkt vanuit overtuiging, opgelegd door de overheid of subsidies. - Rol van de gemeente t.o.v. de samenleving, kaders moeten gesteld worden. - VANG-doelstellingen. - Meer voorop lopen.
2	<ul style="list-style-type: none"> - Realistische kijk op verduurzaming (vergunningstelsel en bouwnormen). - Via milieustraten bruikbare materialen circuleren. - Zoetwater aanvoerleiding. - Faciliteren, stimuleren en informeren. - Slim organiseren van afvalverwerking en pakketdiensten. - Alertheid op de droogte (brandgevaar).
3	<ul style="list-style-type: none"> - Het voortouw nemen in gemeentelijke participatie. - Voortouw in subsidiëren. - Urgentiebesef van de financiële prikkel bij verduurzamen. - Doelmatige wet en regelgeving.

Groep	Stelling 3.2 'De gemeente Schouwen-Duiveland moet meer faciliteren en minder sturen'
1	<ul style="list-style-type: none"> - Maatwerk in balans met generieke cijfers. - Kaders stellen, uitleggen en herhalen. - Sturen op doelen en initiatieven faciliteren.
2	<ul style="list-style-type: none"> - Inwoners motveren om het anders te doen (gezondheid). - Faciliteren gezonde levensstijl. - Samenwerking opzoeken tussen scholen en faciliteiten delen. - Voorlichten en informeren, leren van elkaar. - SDW-raden in hun kracht zetten en serieus nemen.
3	<ul style="list-style-type: none"> - Faciliteren waar kan, sturen waar het moet. - Vertrouwen in de overheid is onvoldoende. - Terugtrekkende overheid, meer overlaten aan participatieve initiatieven.

Groep	Stelling 3.3 'Ik wens voor het eiland Schouwen-Duiveland...'
1	<ul style="list-style-type: none"> - Volhoudbare toekomst. - Natuurlijke intelligentie. - Interactieve toekomst door op elkaar in te spelen. - Inwoners gelukkig, gezond en goed (3G's). - Brede welvaart en een veilige toekomst. - Goede gemeenschapszin.
2	<ul style="list-style-type: none"> - Bedrijventerreinen vullen met bedrijvigheid. - OV op orde, eiland breed en gratis voor 65+. - Behouden van de jeugd op het eiland. - Behouden van zorg en plussen in de zomermaanden.
3	<ul style="list-style-type: none"> - Kansen en bedreigingen prominentere plek in de strategische visie. - Betere infra, OV en wegennetwerk. - Gastvrijheid waarborgen. - Behouden van rust en ruimte. - Blue zone verblijfsgebied.

